

NOTA TRADUCĂTORULUI

Cartea de față, publicată în 1951, a cunoscut un mare succes, depășind o sută de mii de exemplare vândute în primul an și fiind reeditată la scurt timp în tiraje impresionante. Ea a fost aceea care a reușit să răspândească cel mai bine mesajul spiritual al lui Charles de Foucauld, mort la 15 octombrie 1916 fără a fi reușit să adune în jurul său ucenici care să-i împărtășească idealul de viață.

Publicul român interbelic a avut posibilitatea să-l cunoască pe Charles de Foucauld datorită traducerii biografiei sale alcătuite de René Bazin și intitulată *Charles de Foucauld, explorateur au Maroc, ermite au Sahara* (titlul în limba română: *Pustnicul din Sahara*). Din păcate, beatificarea sa târzie, în 2005, nu a suscitat în țara noastră niciun interes editorial. Editura Arhiepiscopiei Romano-Catolice de București publicase, în 1995, traducerea scurtei dar foarte frumoasei lucrări a lui Jean-François Six, *Itinerariul spiritual al lui Charles de Foucauld (Itinéraire spirituel de Charles de Foucauld, Seuil, 1983)*, însă numărul de exemplare a fost extrem de redus, iar calitatea grafică și difuzarea, mai mult decât precare.

De aceea am considerat necesar să inserez aici o scurtă schiță biografică a acestui „profet al zilelor noastre”, cum este numit adesea.

Charles de Foucauld s-a născut la Strasbourg, la 15 septembrie 1858, într-o familie aristocratică. Rămas orfan din fragedă copilărie, a fost crescut de bunicul din partea mamei. S-a angajat în cariera militară; la acea vreme, religia nu mai constituia pentru el niciun fel de reper: era un tânăr petrecăreț și cheltuitor; de altfel, modul său de viață i-a atras scoaterea în rezervă pe când era locotenent în Algeria, în 1881. Totuși, a fost curând reprimit în rîndul forțelor active și trimis într-un regiment la sud de Oran. Monotonia vieții de garnizoană l-a determinat însă să demisioneze în 1882 pentru a întreprinde, pe cont propriu, o expediție de explorare în Maroc, țară cu vaste regiuni încă necunoscute europenilor și care interzicea accesul străinilor pe teritoriul său. A străbătut Marocul, cu mari riscuri, din iunie 1883 pînă în mai 1884, deghizat în rabin evreu și însoțit de un rabin autentic, Mardocheu; se pregătise pentru această aventură învățând araba și ebraica. Descrierile și schițele sale, foarte precise și detaliate, publicate în 1885 sub titlul *Reconnaissance au Maroc (Recunoaștere în Maroc)* i-au adus, în Franța, medalia de aur a Societății de Geografie și celebritatea. Mult mai important a fost însă rodul spiritual. Întâlnirea cu Islamul, cu religiozitatea și cu fidelitatea față de rugăciune a musulmanilor, a declanșat în el o căutare încă nedefinită: întors în Franța în 1886, duce o viață de ascet, intră adesea în biserici și rostește o rugăciune simplă: „Dumnezeule, dacă ești, fă să Te cunosc!” Casa verișoarei sale, Marie de Bondy, oază de pace și trăire creștină, contribuie discret la următorul pas: e pus în legătură cu părintele Huvelin de la biserica Sfîntul Augustin din Paris, căruia îi cere lecții de religie; acesta îi propune pe loc să se spovedească și să se împărtășească. El acceptă, și transformarea e totală: nu numai că se simte pătruns de credință, ci, după spusele sale, „de îndată ce am crezut că există Dumnezeu, am înțeles că nu puteam face altceva decât să trăiesc numai pentru El”. Din acel moment, căutările sale aveau să se orienteze asupra modului în care să trăiască tot mai autentic Evanghelia. Întreprinde în același an un pelerinaj la Locurile Sfinte și este atras mai ales de Nazaret și de viața de lucrător umil pe care a dus-o acolo Isus. Este intuiția sa fundamentală, iar locurile în care a căutat să o pună în practică au fost tot atâtea etape de aprofundare și clarificare: mănăstirea trapistă Notre-Dame des Neiges,

unde se călugărește primind numele de Fratele Alberic, urmată de o altă mănăstire a aceluiași ordin, mai săracă, cea de la Akbes, din Siria; și aici i se pare că duce o viață prea comodă și părăsește viața monahală pentru a merge la Nazaret, unde, ca îngrijitor la o mănăstire de clarise, poate să trăiască, într-o colibă extrem de sărăcăcioasă, o viață retrasă de rugăciune și adorație. Clarisele și părintele Huvelin reușesc să-l convingă să devină preot, vorbindu-i despre eficacitatea apostolică a celebrării Euharistiei. Este hirotonit în 1901, în Franța, și pleacă de îndată în Algeria. Acolo, la Beni Abbes, își construiește o sihăstrie, nădăjduind să întemeieze o fraternitate de călugări care să evanghelizeze mai apoi Marocul. Ajunge să cunoască drama sclavilor și reușește să-i răscumpere pe câțiva. În 1905 face mai multe călătorii în teritoriul locuit de tuaregi și le învață limba. Până la el, niciun preot creștin nu intrase în contact cu această populație. Peste doi ani avea să se stabilească la Tamanrasset, oază situată la 1450 metri altitudine în masivul Hoggar, unde se împrietenește cu o căpetenie pe nume Musa Ag Amastan. Acolo se angajează într-o uriașă trudă de pionierat lingvistic: ajutat de un localnic, străbate ținutul în lung și în lat, cel mai adesea pe jos, adună cântece, proverbe și poezii din folclorul tuareg, pe care le traduce în franceză, întreprinde traducerea Evangheliilor în limba tuaregilor, iar până la sfârșitul vieții avea să alcătuiască un lexicon și o gramatică a acestei limbi, de studiul căreia nu se mai ocupase nimeni. În ianuarie 1908 se îmbolnăvește de epuizare și este îngrijit de tuaregi, care împart cu el puținul lapte de capră pe care îl au în vreme de mare secetă. Această dependență de vecinii săi îl ajută să-și dea seama că adevărata prietenie, fraternitatea la care aspira, se bazează pe ajutor și respect reciproc. Întreprinde trei călătorii în Franța, în 1909, 1911 și 1913, pentru a-și prezenta proiectul de fondare a „Fraților și Surorilor Preasfintei Inimi”, asociație de laici care să adune laolaltă „creștini fervenți de toate condițiile, capabili să facă cunoscută religia creștină prin exemplul lor, să facă vizibilă Evanghelia prin întreaga lor viață” (*Regulament – Sfaturi*). În ultima călătorie îl ia cu sine și pe Uksem, fiul prietenului său tuareg. Când izbucnește războiul, în 1914, el se afla la Tamanrasset și este sfătuit de un bun prieten, ofițer francez, să rămână acolo. Viața sa se împarte între rugăciune, meditație, muncă, dar, mai presus de toate, ospitalitate și disponibilitate totală față de toți cei care îi calcă pragul. Nu e liniște nici în acel colț de Sahara: razii ale unor triburi libiene și marocane amenință mereu populația. Pentru a o proteja, Charles de Foucauld construiește, în 1916, un mic fort, unde se instalează singur, urmând să-i adăpostească pe tuaregii din preajmă în caz de primejdie. Însă, în seara zilei de 1 decembrie, un grup de tuaregi disidenți îl atrag afară din fort și îl leagă, cu gând să-i jefuiască proviziile; militarii francezi prind de veste și, în învălmășeala generală, este ucis cu un glonț de adolescentul care îl păzea. În aceeași zi îi scrisese verișoarei sale: „Nimicirea noastră este mijlocul cel mai puternic pe care îl avem de a ne uni cu Isus și de a face bine sufletelor.” Este înmormântat în preajma fortului. Visul de a aduna în jurul său frați nu i se împlinise (Singurul care i se alăturase, în 1906, n-a rezistat nici un an la viața aspră pe care o duceau; s-a îmbolnăvit și a trebuit să plece). Asociația Preasfintei Inimi, încă nerecunoscută de Biserică, nu număra în Franța decât 49 de membri.

Celebrul orientalist Louis Massignon, care se considera discipolul lui, l-a convins pe René Bazin, scriitor catolic în vogă pe atunci, să-i scrie, în 1921, biografia ce l-a făcut imediat cunoscut unei întregi generații care avea să-i fructifice intuițiile în contexte noi.

Astfel a ajuns să afle despre el și autorul acestei cărți, René Voillaume, fondatorul congregației Frățiorilor lui Isus (Petits Frères de Jésus), care, alături de Magdeleine

Hutin, fondatoarea Surioarelor lui Isus, și de alți întemeietori de familii călugărești și inițiatori a felurite asociații, a căutat să pună în practică elementele esențiale ale spiritualității aceleia care se voia „fratele tuturor”, pentru a-i aduce la cunoașterea „preaiubitului său Frate și Domn, Isus”.

Monica Broșteanu